

Četrdeseta obljetnica Drugog vatikanskog sabora

Mi stariji ne moramo gledati kronologiju Drugog vatikanskog sabora pa da se prisjetimo 11. listopada 1962., dana njegova svečanog otvaranja, i 7. prosinca 1965., dana njegova zatvaranja, te prošlih doživljaja kojima smo ga pratili kroz cijelo vrijeme njegova trogodišnjeg trajanja, kao i naših uzbuđenja oko tog događaja s kojeg svijet nije skidao svojih očiju.

Sabor je imao svoj plan, a taj je plan malinsko-bruxellski nadbiskup kardinal Suenens izrekao ovako: »Sabor neka bude sabor o Crkvi i neka ima dva dijela: o Crkvi prema unutra i o Crkvi prema van... Pitamo stoga Crkvu: Što kažeš za se, tko si ti? I o Crkvi prema vani. Pod tim naslovom govorimo o Crkvi ukoliko uspostavlja dijalog sa svijetom.« Snagom toga plana neposredni adresati Sabora postali su vjernici. Sabor govori njima o njihovoj Crkvi tako da se osjeti da je Ona crkva svih kršćana, svih ljudi, da poziva sve vjernike, a preko njih sve ljude u bratsko zajedništvo. Uklanja se trijumfalizam koji život Crkve prikazuje kao da se on sastoji od neprekinutog lanca samih njezinih trijumfa, što je pak težnji ljudskog roda za mirom veoma strano. U Božjem narodu su jedni s drugima povezani. Svi imamo ista temeljna prava i dužnosti. Moramo se čuvati da govoreći o Crkvi ne upadnemo u neke vrste episkopolatrije ili popolatrije. U takav stil ne ulazi juridizam nego služenje — ponizno, odano, kršćanski vjerno u aktivnom i pasivnom smislu, u smislu voditelja i vođenih.

To je bila početna vizija Sabora, kojoj je ostao vjeran kroz svih svojih šesnaest dokumenata kojima je obuhvatio i u gornjem duhu obradio sve profile života u Crkvi: biskupe, svećenike, svećeničke pripravnike, redovnike, laike, kršćanski odgoj, odnos prema nekršćanskim religijama, o božanskoj objavi, o vjerskoj slobodi, o misijama te sve okrunio Pastoralnom konstitucijom o Crkvi u suvremenom svijetu. Ne možete učiniti niti jednu stopu crkvenog ili svjetovnog prostora, a da se ne nađete u mreži saborskih dogmatskih rasvjetljenja i povučeni smjernicama kako živjeti danas, premda sadašnji »danas« nije dakako istovjetan onom Saborskom.

S radošću možemo danas istaknuti da Sabor uistinu nije ostao na papiru, nego se pretočio u život. O tome svjedoče koncilaska liturgija, sinode biskupa, biskupijske sinode, jačanje svijesti laika o njihovoj ulozi u Crkvi i svijetu, povezanost krajevnih crkava, jenjavanje podjela na konzervativne i progresivne, rascvat karizmatičkih pokreta, dijalog sa svim relevantnim čimbenicima, posuvremenjivanje lika svetosti proglašenjem suvremenih svetaca itd. Sabor živi

u punoj snazi već četrdeset godina, a rok života mu je teško odrediti; svakako će biti dugotrajan.

S druge strane, otpor mu je bio zanemariv: tek tu i tamo pokoji izolirani biskup i teolog! Može mu se doduše prigovoriti smanjenje broja duhovnih zvanja, nepredviđanje brzine tehničkog napretka i njegovih štetnih posljedica, nepredviđanje razvoja svjetovnog društva u otvoreno i civilno društvo, neko izjednačivanje putova spasenja koji nisu kršćanski put, nego put drugih religija, napredovanje rezultata znanosti nošene Einsteinovom teorijom relativnosti, određeni Saborom injicirani fini duhovni trijumfalizam koji je u sebi skrivao pobjedu osvajanja svijeta za Krista, a danas se očituje u razočaranju. No, čovjek se pita je li za to krivac Sabor ili nedovoljno shvaćena »sloboda djece Božje« kojom nas je Sabor obdario. Ali i u tim očitovanjima slabosti Sabora, nazovimo ih tako, u dubini Crkve tinja i danas saborski duh koji nam je po Svetom Ocu Ivanu Pavlu II. dao ključ za pravilno i pravedno odvijanje globalizacije koja u ovaj čas zaokuplja našu misao i sav naš interes: solidarnost, solidarnost kršćanski shvaćena, tj. da je naš bližnji — bilo pojedinac, bilo država — uvjet mogućnosti nas samih, pa u njemu gledamo i same sebe te ga ljubimo kao sebe same. Tako proširujemo i produbljujemo civilizaciju ljubavi, u koju nas je uveo saborski dokument *Lumen gentium* (usp. br. 3–5) govoreći o ljubavi Presvetoga Trojstva prema nama. Naime, kao što su stvaranje i Krist odozgo, kaže Sabor, tako je i Crkva odozgo, a ne odozdo. Mnogi smatraju Krista običnim čovjekom, jednim među mnogima. Zapravo po načinu kako je taj čovjek, koji je doduše u svemu nama jednak, ostvaren, posve se razlikuje od nas jer ljudska Kristova narav postoji i stoji u osobi Sina Božjega. I Crkva je kao organizacija jednaka drugim ljudskim organizacijama, navlastito vjerskim zajednicama. Ona se svojom organizacijom od njih ne razlikuje ni u čemu, kao što se Krist kao čovjek ni u čemu ne razlikuje od ostalih ljudi. Ipak je nedopustivo reći da je Crkva slobodno udruženje vjernika za međusobno pomaganje i zajedničko djelovanje kao što su to ostala društva, da je izrasla iz praktične nužde jer nijedno ljudsko društvo ne može postojati bez organizacije. Premda dakle slična ostalim ljudskim organizacijama, Crkva se načinom kojim je ostvarena od njih posve razlikuje jer je nikla iz ljubavi Oca koji iz ljubavi šalje svoga Sina, nositelja vrhunaravnog spasenja i Duha Svetoga čijom ljubavlju je oblikovana. Tako možemo reći da je Crkva zapravo dinamički čin ljubavi usred čovječanstva. To je bio razlog da je sam Sabor dobio naziv »drugi Duhovi«, a Ivan Pavao II., i sam sudionik Sabora, nazvao ga je »proljećem Crkve«. Pod tim vidikom on ostaje trajno nadahnuće u našoj budućnosti. Sva naša budućnost ovisi o tome koliko se budemo dali voditi ljubavlju Duha Svetoga prema svakom čovjeku, bez razlike nacije, vjere i svjetonazora.

Rudolf BRAJČIĆ*

* Prof. dr. sc. Rudolf Brajčić SJ, profesor u miru Filozofskog fakulteta Družbe Isusove u Zagrebu.